

UZAYDA YÜRÜYEN İLK İNSAN: UZAYDA ÖLÜMDEN DÖNDÜ

Uzay yürüyüşü yapan ilk insan Rus kozmonot Alexey Leonov'dur. Ruslar 18 Mart 1965'te, ABD'den önce uzay yürüyüşü yapmak için Voskhod-2 ile iki kozmonotu uzaya gönderdi. Uzay aracının dışına çıkarken, aracın içindeki havanın dışarı kaçmaması için Voskhod-2'ye bir basınç odası eklendi. Silindirik şeklindeki basınç odası, metal değil özel bir kumaştandı. Deniz yatakları gibi iki katmanı arasına hava basılarak şişirilince; boru formunu alan basınç odasının uzunluğu 2,5 çapı ise 1,2 metreydi. Basınç odasının uzay aracına bağlandığı uçta içerden açılan daire şeklinde metal bir kapak vardı. Uzay aracının dışına doğru uzanan basınç odasının üst ucunda hava sızdırmayan bir kapak daha vardı. Uzay giysisini giyen Leonov, basınç odasının katmanlarının arasını ve basınç odasının içini havayla doldurup metal kapağı açarak basınç odasına girdi. Uzay aracında kalan kozmonot Belyayev, metal kapağı içerden kapattı. Basınç odasının havasını boşaltıp uzaya açılan kapağı açan Leonov dışarı çıktı. Leonov, uzay aracına 5,2 metrelik bir güvenlik kablosuyla bağlıydı.

Leonov, dünyanın ilk uzay yürüyüşünde (1965)

İçeri girerken sıkışıp kaldı

Leonov'un göğüs kısmına bir fotoğraf makinesi takılmıştı, ikinci makine de basınç odasının üst ucundaydı. Leonov'un görevi; dünyanın ilk uzay yürüyüşünü yaparken kendisinin ve uzay aracının resimlerini çekmekti. Ancak Leonov'un uzay elbisesi, uzayın havasız ortamında şişmeye başladı. Elbisesinin kol, bacak ve gövde kısmı şişip kumaş gerginleştiği için Leonov, göğsündeki fotoğraf makinesiyle resim çekemedi. Olaydan 50 yıl sonra Leonov, "kollarımı kıpırdatamadım, eldivenler parmaklarımdan ayakkabılarımdan ayağımdan uzaklaşmıştı" dedi. Leonov, zor da olsa basınç odasının üstündeki makineyle kendi resimlerini çekti ve 12 dakika sonra aceleyle basınç odasına girmeye çalıştı. Şişen elbisesiyle içeri giremeyen Leonov telaşlandı ve basınç odasına

bacaklarını sokarak girmesi gerekirken önce kollarını içeri soktu. Elbisesi şişmiş olduğu için sıkışıp kaldı ve ayak ucundaki kapağa ulaşamadı. Silindirde ters dönerek kapağa ulaşip kapatmayı da beceremedi. Elbisesinin hava musluğunu açıp basıncını düşürerek şişliği azalttıktan sonra basınç odasının kapağını kapatabildi. Ardından, basınç odasını havayla doldurdu ve kozmonot Belyayev uzay aracının kapağını açınca uzay aracına girip kapağı kapattı. Leonov, 2015'te "içeri giremeseydim Belyayev'in iyiliği için intihar hapımı yutacaktım" dedi. Kargaşa sırasında, uzay aracının dengesi ve otomatik sistem bozulunca atmosfere giriş programı 46 saniye gecikti. Kozmonotlar, yörünge modülünü ve basınç odasını yere iniş modülünden ayırdı ama iniş modülünün dengesi bozuldu. Leonov, haberleşme kabloları takılı kaldığı için yörünge modülünün iniş modülünün arkasından sürüklenerek geldiğini gördü. Atmosfere girince kablolar koptu ve iniş modülü normale döndü. Atmosfere girişin 46 saniye gecikmesi nedeniyle, modül hedeften 386 kilometre uzaktaki ormana paraşütle indi. Helikopterler onları bulamayınca geceyi -5 derecede modülde geçirdiler. Ertesi gün gelen helikopterler ormana inemeyince battaniye atıp gittiler. İkinci gecedten sonra kayaklı ekipler onlara ulaştı. Leonov ve Belyayev, kayaklarla ormandan çıkıp helikopterle üsse döndü. Atlatılan ölüm tehlikesi yıllarca dünyadan gizlendi.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü